

המרגלים ביריחו – יהושע פרק ב'

דיברנו בשיעור הקודם על הרגשות של העם לקראת מעבר הירדן, חששות והתרגשות. אבל, מה קורה אצל הכנענים בצד השני של הירדן? האם הם יודעים שעם ישראל

בדרך, שיעוד מעט יבואו ויכבשו את הארץ? מה הם חושבים?

איך לומדים על האוייבים ועל ההכנות שלהם?

צריך להכיר את ההרים שלהם ואת הערים בהם הם יושבים, צריך ללמוד מה הם מתכננים וגם מה הם מרגישים, ולכן קוראים עיתונים שלהם, והודעות אינטרנט שלהם, אבל גם שולחים אנשים לדבר איתם ולשמוע מה הם חושבים.

זה בדיוק מה שיהושע רצה לעשות, הוא רצה להכיר את השטח שאותו יכבוש (יריחו) ולדעת מה חושבים בכנען על עם ישראל ולכן שלח לשם מרגלים. (מרגלים – מנסים לגלות מה חושבים האוייבים)

לאן שולח יהושע את המרגלים?

כדאי לפתוח את השיעור עם מפה. איפה ערבות מואב, לאחר מעבר הירדן מהו הישוב הראשון שיפגשו בו?

(א) וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר לכו ראו את הארץ ואת יריחו

חרש – למה בשקט?

מה התפקיד שלהם?

(א) וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר לכו ראו את הארץ ואת יריחו וילכו ויבאו בית אשה זונה ושמה רחב וישכבו שמה:
(ב) ויאמר למלך יריחו לאמר הנה אנשים באו הנה הלילה מבני ישראל לחפר את הארץ:

הארץ:

(ג) וישלח מלך יריחו אל רחב לאמר הוציאי האנשים הבאים אליך אשר באו לביתך כי לחפר את כל הארץ באו:

(ד) ותקח האשה את שני האנשים ותצפנו ותאמר כן באו אלי האנשים ולא ידעתי מאין המה:

(ה) ויהי השער לסגור בחשך והאנשים יצאו לא ידעתי אנה הלכו האנשים רדפו מהר אחריהם כי תשיגום:

(ו) והיא העלתם הגנה ותטמנם בפשתי העץ הערכות לה על הגג:

(ז) והאנשים רדפו אחריהם דרך הירדן על המעברות והשער סגרו אחרי כאשר יצאו הרדפים אחריהם:

כדאי להציג עם הילדים את האירוע וזה ימחיש מה קורה בבית של רחב ומחוץ לו: איפה האנשים, איפה השליחים של מלך יריחו, מה עושה רחב ומה היא אומרת. לאן הולכים השליחים של מלך יריחו. המחזה זו יכולה ללוות את כל חלקי הפרק – החל

מקבלת השליחות, מעבר השערים והחדירה לעיר ועד החזרה ליהושע. הדו-שיח עם רחב במסתור בעליית הגג, שעה שסיכנה את עצמה וסייעה להם כנגד שליחי המלך, צריך להשתקף כנקודת מפנה מוראלית.

תוך כדי ההצגה יתבאר המצב וגם חלק מן המילים. שימו לב שהמילה 'לחפור' מוכרת בימינו כסלנג. לחפור בפרק פירושו לחפש. ותצפנו - מכירים את המילה מהולדת משה. אין צורך להסביר את פשתי העץ, אולם כדאי להסביר כי הגג שטוח ויש עליו עצים שמייבשים אותם ביניהם אפשר להחביא את האנשים.

מעברות – המקום בו עוברים את הירדן. כמו גשר.

לאן רחב שולחת את האנשים הרודפים? היכן המרגלים נמצאים?

הערה למורה:

רד"ק מפרש: זונה - כמשמעה או מוכרת מזון

לא בטוח שצריך להסביר מהי 'אשה זונה' אולם חשוב להסביר כי מפשטות הפסוקים עולה שלרחב פונדק שאליו מגיעים אנשים מתוך העיר ומחוץ לה. מאוחר יותר נראה כי ביתה ממוקם במקום אסטרטגי ממש בכניסה לעיר ('ובחומה היא יושבת'). לפיכך מוכרת מזונות הוא פירוש המתאר את פעולתה.

אם ילדים מכירים את המילה מלשון היומיום ושואלים, אפשר להסביר שיתכן כי רחב כמוכרת בפונדק היתה גם אישה לא צנועה עם האנשים שהיו באים אליה.

למה רחב מחביאה את האנשים? כדאי לשאול לפני שממשיכים הלאה.

(ח) וְהִמָּה טָרַם יִשְׁכְּבוּן וְהִיא עֲלֵתָה עֲלֵיהֶם עַל הַגֶּג:

(ט) וְתֹאמַר אֶל הָאֲנָשִׁים יְדַעְתִּי כִּי נָתַן ה' לְכֶם אֶת הָאָרֶץ וְכִי נִפְלָה אִימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי

נִמְגּוּ כָּל יִשְׂבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם: (י) כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֶת מִי יָם סוּף מִפְּנֵיכֶם

בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשֹׁנֵי מַלְכֵי הָאֲמָרִי אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן וְלַעֹג אֲשֶׁר הִחְרַמְתֶּם

אוֹתָם: (יא) וְנִשְׁמַע וַיִּמַּס לְבַבְנוּ וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים

בְּשָׂמִים מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת:

חשוב מאד להדגיש בדבריה של רחב את המידע שהיא מספקת, את התחושות שהיא מתארת ואת המסקנה שלה:

א. מידע: הכנענים שמעו על קריעת ים סוף והיא השאירה עליהם רושם גדול (הוביש מלשון יובש)

(אין צורך לתאר מה קרה עם סיחון ועוג, אפשר לדלג או לספר כי בני ישראל נצחו אותם כשהגיעו לעבר הירדן, להראות את ממלכותיהם על המפה).

- ב. תחושות: בעקבות זאת הכנענים מפחדים: "ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם" כדי להסביר את המילים
- ג. מסקנה: 'כי ה' אלהיכם הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת'.

כדאי לסכם סיכום ביניים: האם מה שאומרת רחב עוזר למרגלים במשימה שלהם?

(יב) ועתה השבעו נא לי בה' כי עשיתי עמכם חסד ועשיתם גם אתם עם בית אבי חסד ונתתם לי אות אמת: (יג) והחיתם את אבי ואת אמי ואת אחי ואת אחותי אחיותי ואת כל אשר להם והצללתם את נפשתינו ממות:

(יד) ויאמרו לה האנשים נפשנו תחתיכם למות אם לא תגידו את דברנו זה והיה בתת ה' לנו את הארץ ועשינו עמך חסד ואמת:

מה מבקשת רחב מן המרגלים?

[אפשר להסביר בפשטות נפשנו תחתיכם למות – לשון שבועה – אנחנו אחראים לחיים שלכם].

(טו) ותורדם בחבל בעד החלון כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת:

(טז) ותאמר להם ההרה לכו פן יפגעו בכם הודפים ונחבתם שמה שלשת ימים עד שוב הודפים ואחר תלכו לדרךכם:

(יז) ויאמרו אליה האנשים נקים אנחנו משבעתך הזה אשר השבעתנו:

(יח) הנה אנחנו באים בארץ את תקות חוט השני הזה תקשרי בחלון אשר הורדתנו בו ואת אביך ואת אמה ואת אחיך ואת כל בית אביך תאספי אליך הביתה:

(יט) והיה כל אשר יצא מדלתי ביתך החוצה דמו בראשו ואנחנו נקים וכל אשר יהיה אתך בבית דמו בראשו אם יד תהיה בו:

(כ) ואם תגידו את דברנו זה והיינו נקים משבעתך אשר השבעתנו:

(כא) ותאמר כדבריכם פן הוא ותשלחם וילכו ותקשר את תקות השני בחלון:

כדאי ליצור דגם שיסביר לתלמידים את האירוע:

לצורך כך צריך קופסת קרטון גדולה וקופסת קרטון קטנה, וכן חוט אדום.

קופסת הקרטון הגדולה מסמלת את חומות העיר יריחו. על צד הקופסה לחתוך חלון ומצדה הפנימי של הקופסה להצמיד את הקופסה קטנה שתסמל את ביתה של רחב. וכך ניתן להבין כיצד ביתה של רחב הוא בעיר אך מן החלון היא יכולה להוריד את האנשים ולהוציא אותם מחוץ לעיר. ולחלון הזה היא קושרת את חוט השני.

הדגם יסביר היטב את פסוק טו.

הנחיותיה של רחב יובנו כאשר נשתמש במפה ונראה לאן היא מציעה להם לברוח (להרים שהם מערבה ממנה ואילו בני ישראל נמצאים במזרח בעבר הירדן). מדוע מציעה זאת? כי שם לא יחפשו אותם ואחרי שיפסיקו החיפושים יוכלו לעבור את הירדן בבטחה, חזרה למחנה ישראל

מרצף הפסוקים יז – כא כדאי להתעכב רק על פסוק י"ח. הדגם יסביר כאן את חוט השני ותפקידו.

השיחה הזו בוודאי מתקיימת לפני שהם יורדים בחלון ומסופרת לנו רק בשלב הזה אחרי שאנו מבינים את מיקום הבית של רחב.

(כב) וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ הֵהָרָה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שָׁבוּ הַרְדְּפִים וַיִּבְקְשׂוּ הַרְדְּפִים בְּכָל הַדֶּרֶךְ וְלֹא מָצְאוּ:

(כג) וַיֵּשְׁבוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיְרִדוּ מֵהָרָר וַיַּעֲבְרוּ וַיָּבֹאוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון וַיְסַפְּרוּ לוֹ אֵת כָּל

הַמְצָאוֹת אוֹתָם:

(כד) וַיֹּאמְרוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ כִּי נָתַן ה' בְּיַדְנוּ אֵת כָּל הָאָרֶץ וְגַם נִמְגְּו כָּל יְשֵׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵינוּ

בפסוקים כב כג אנו קוראים כי המרגלים עשו בדיוק מה שאמרה להם רחב לעשות וכך הם ניצלים.

חשוב במיוחד מה שהם אומרים ליהושע בפסוק כד.

הם מתארים את התחושה שלהם ואת התחושה של הכנענים

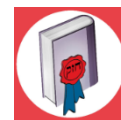
האם שני הדברים הללו קשורים?

הערה למורה: יש כאן חשיבות גדולה להראות שהמרגלים מבינים שזהו מעשה ה' והכנענים מפחדים מהם בגלל שה' איתם.

החיבור בין המאמץ האנושי ובין ההשגחה הא-להית הוא אחד הדברים החשובים בספר יהושע וכאן המקום להתחיל ולהדגיש אותו.

לסיכום: את מי הכרנו בפרק? את המרגלים שיצאו למשימה מסוכנת, ואת רחב המתגלה כמאמינה גדולה בה' וגם כאשה חכמה ואמיצה. חשוב להדגיש כי התנ"ך מראה לנו כי גם אנשים פשוטים יכולים להתגלות כמאמינים גדולים וכאמיצים מאד!

ראינו תכסיסים וגם קראנו על שבועה שנשבעים המרגלים לרחב. בהמשך נראה כי שבועה שמבטחים חייבים לקיים.